

Móra Ferenc: Öreg ember, öreg faAz öreg diófa alatt legjobban szerettem ülni kisgyerekkoromban, ma sem tudom bizonyosan, miért. Dió nem termett már rajta, már nyár derekán sárga levelek aranyesője pergett le róla, zuzmós, mohos ágain énekes madárka nemigen pihent meg. Volt nekik hova szállni, virágos bokrokkal megáldott gyümölcsfákkal telis-tele volt az udvarunk. Hát hiszen, nem mondom, nem haragudtam én az almafára se, a császár-körtefákkal meg különösen szerettem barátkozni, hanem azért az én fám mégiscsak az öreg diófa volt. Azt hiszem, azért szerettem, mert én olyan kicsi voltam, ő meg olyan nagy. A legnagyobb az egész kertben. Én ugyan azt hittem akkor, hogy az egész világon ez a legmagasabb fa, és hogy ennek a hegyiből már be lehet látni a mennyországba. Mindenféle ákombákom is volt belevésve az öreg fa derekába, s én azokon nagyon sokat elnézelődtem. Girbegurba betűk, nagy papmacska-hernyók gyanánt feketéllettek a fa kérgén, s az édesapám mindnyájáról tudott valami történetet. A karjára emelt, ha jó kedve volt, s néha sírva, néha nevetve mutogatta a furcsa bemetszéseket. -Ezt a szívet én vágtam bele nagy deák koromban. Bele is tört a bicskám. Azt Pista bátyád faragta, emezt meg az Ágneska nénéd. Hát ezt acsillagot látod-e? Azt még nagyapónak az édesapja véste, mikor én akkora voltam, mint te most. Nézd, ott meg egy törött kard van a fába vágva, bilincs van a markolatán. Ezt nagyapó vágta bele, mikor bujdosott a szabadságharc után, mint honvédtiszt. Édesapámnak ilyenkor mindig könnyes lett a szeme, én meg mindig elnevettem magamat. -Nem hiszem én azt -csóváltam meg a buksi fejemet. -Mit, te? -Hogy azt a rajzot nagyapó csinálta volna. Hiszen az van a legmagasabban. Létrán se érne nagyapó odáig. Hiszen ő is olyan kicsi, mint én vagyok. -Kis oktondi vagy te -adott barackot a fejemre édesapám. De én

tudtam, hogy nagyon okosan beszéltem, mert nagyapó nagyon kicsi és gyöngé volt. Nem is tudott már másképp járni, csak botra támaszkodva. Nem is igen járkált különben, csak üldögélt a nagy karosszékben. Jó időben a tornácon sütkérezett, szeles, esős napokban a kályha mellett. Mióta az eszemet tudom, sohase láttam, hogy dolgozott volna. Csak eregette a füst-macskákat a nagy tajték-pipából, és nézegetett mindenféle régi könyveket, amikbe cifra papirosok voltak raggatva. Ezeket Kossuth-bankónak hívták, és nagyapó igen szerette simogatni őket. Ilyenkor fölis csillogott a szeme mindig, bár máskülönben fáradt és szomorú szokott lenni a nézése. Egyszer hallottam is, ahogy vacsora után fölsóhajtott:- Pihentető Isten, mikor vetsz nekem ágyat? És akkor nagyon elcsodálkoztam azon, hogy édesapám is, édesanyám is sírva borulnak nagyapóra, és addig csókolgatják a kezét, míg csak el nem mosolyodik nagyapó.

-Ugyan mért uralják úgy? -tűnődtem magamban. Sehogy se tudtam fölélni ésszel, hogy ugyan miért olyan nagy úr ez a nagyapó. A legnagyobb az egész házban. Mindig őtőle kérdezik meg, mi legyen az ebéd. Mindenki kezét csókol neki. Ha elszendereg, mindenkinek lábujjhegyen kell járni. S a velős-csontból én mindig csak a felét kapom a velőnek, a másik felét a nagyapó pirított kenyerére teszik. Nekem bizony sehogy se menta fejembe ez a dolog, s egyszer, mikor az édesapám séta közben azt kérdezte tőlem, hogy mi szeretnék lenni, ki is mondtam a szívemen valót:-Nagyapó szeretnék lenni.-Ugyan miért? -mosolyodott el édesapám.-Azért, mert az semmit se dolgozik, mégis mindenki az ő kedvét keresi.Édesapám elkomolyodva nézett rám.-Hát aztán te azt hiszed, hogy ez nincs rendjén?-Én nem tudom -mondtam egy kicsit megszeppenve. -Te azt szoktad mondani, hogy aki nem

dolgozik, ne is egyék.-Igazad lehet -fordult el az édesapám, s hamarosan befejeztük a sétát.Délben csak hárman ültünk az asztalnál. Nagyapó elkocsikázott valami régi barátjához.-Most az egész velő az enyém lesz -örvendeztem előre, s csak akkor vettem észre, hogy nekem nem is terítettek. Rózsás kis tányérom, aranyos kis poharam nem volt az asztalon.-Hát énvelem mi lesz? -kérdeztem hűledezve.-Te most nem kapsz ebédet, igazságos Mátyás -kanalazta édesapám a leveskét. -Aki nem dolgozik, ne is egyék.-De én még nem tudok dolgozni -borultam szívszakadvaaz asztalra.-Nagyapó pedig már nem tud dolgozni -simogatta meg apám a hajamat. -Belátod már, buksi, hogy milyen oktalanságot beszéltél?Megszégyenlettem magam, és most már nem esett jól az ebéd, akárhogy unszoltak is. Alig vártam, hogy megcsókolhassamnagyapó kezét. Kérdeztem is, mikor jön haza.-Mire az öreg diófát kivágjuk, akkorra itthon lesz.Tán azóta se éreztem olyan fájdalmat, mint akkor.-Nem engedem, nem engedem az öreg fát! -borultam az apám elé.-Miért, fiacskám? Levelei úgyis hullóban, ágai száradóban. Ezrivel termette száz esztendőn át a gyümölcsöt, egyet se terem már. Öreg fa nem haszonra való.-Az öregségéért kell megbecsülni -hajtottam le a fejemet.Mire fölemeltem, akkorra mögöttem állt nagyapó is, s ahogy a szívére ölelt, szépnek, nagynak, méltóságosnak, égig érőnek láttam, mint az öreg diófát.